

tab. 9 **BIERNIK Kogo? Co?**

l. poj.

	rodzaj męski 		rodzaj żeński 	rodzaj nijaki
	żywotne 	nieżywotne 		
przymiotnik	- ego	- y k, g - i	- a	- e
rzeczownik	- a	- o = MIANOWNIK	- ę	- o - e - ę - um = MIANOWNIK
przykład	Mam inteligentnego brata. Mam czarnego kota. Mam dobrego tatę.	Mam wolny czas o . Mam niebieski sweter o .	Znam twoją siostr ę . Czytam ciekawą książk ę .	Mam sportowe auto. Jem dobre śniadanie. Masz ładne imię. Lubię to nowe centrum handlow e .
	JAKIEGO?	JAKI?	JAKĄ?	JAKIE?

Sprawdź, czy umiesz. Zrób ćwiczenia na:

e-polish

krok po kroku

BIERNIK LICZBY POJEDYNCZEJ

IV przypadek *Kogo? Co?*

■ Rodzaj męski

W bierniku liczby pojedynczej istotne jest rozróżnienie rzeczowników rodzaju męskiego na dwie kategorie: **rzeczowniki żywotne**, to znaczący ludzi i zwierzęta oraz **nieżywotne**, czyli przedmioty, rośliny, zjawiska, nazwy czynności i pojęcia abstrakcyjne.

żywotny:

rzeczownik: **-a**
przymiotnik: **-ego**

nieżywotny:

rzeczownik: **-o**
przymiotnik: **-y**
-i po spółgłoskach miękkich oraz **-k, -g** (*tani, wysoki, drogi*)

• Ⓜ wyjątki

Część rzeczowników męskich nieżywotnych przyjmuje w bierniku końcówkę **-a**, czyli formę równą dopełniaczowi. Są to między innymi:

- **owoce i warzywa***
proszę banana, pomidora, ogórka
- **sporty**
gram w tenisa, w golfa, w brydża
- **tańce**
tańczę walca, poloneza, mazurka
- **marki samochodów**
mam fiata, opła, mercedesa
- **nazwy walut**
mam funta, dolara
- **inne**
palę papierosa, piję szampana, jem hamburgera

* Forma potoczna, która stała się formą progresywną.

■ Rodzaj żeński

rzeczownik: **-ę**
przymiotnik: **-ą**

• Ⓜ wyjątki

Rzeczownik *pani* ma końcówkę **-ą**, natomiast zaimek wskazujący *ta* przyjmuje końcówkę **-ę**.

pani - panią   ta - tę

■ Rodzaj nijaki

rzeczownik: **-o, -e, -ę** oraz **-um**
przymiotnik: **-e**

■ Biernik a inne przypadki

Rzeczowniki męskie żywotne w liczbie pojedynczej mają biernik równy dopełniaczowi. Natomiast biernik rzeczowników męskich nieżywotnych, rzeczowników żeńskich zakończonych na spółgłoskę (*noc, powieść*) oraz rzeczowników nijakich jest równy mianownikowi.

■ Zaimki wskazujące i pytające

r. męski		r. żeński	r. nijaki
żywotny	nieżywotny		
tego	ten	tę	to
tamtego	tamtę	tamtą	tamtó
jakiego	jaki	jaką	jakie

■ Zasady użycia

- dopełnienie bliższe (*lubię coś, mam coś, kocham kogoś, widzę kogoś...*)
- przyimki: *przez, na, o, po, pod, nad, za, przed, między, ponad, poza, w*
- wyrażenia przyimkowe: *ze względu na, bez względu na, z uwagi na, w zamian za*

• Ⓜ uwaga

Przyimki łączące się z biernikiem mogą łączyć się też z innymi przypadkami w zależności od czasownika, który je poprzedza. Tylko przyimek *przez* łączy się jedynie z biernikiem. Pozostałe przyimki łączą się z biernikiem po czasownikach ruchu oraz po wyrażeniach typu: *czekam na, pytam o, mam ochotę na*.

tab. 10 BIERNIK Kogo? Co?

l. mn.

	rodzaj męski osobowy 	rodzaj męski nieosobowy 	rodzaj żeński 	rodzaj nijaki
przymiotnik	-ych k, g -ich	-e		
	= DOPEŁNIACZ	= MIANOWNIK		
rzeczownik	-ów sz, cz, dz, dź -y ż, rz + c -i ś, ć, ź, dź -i ń + l, j	-y k, g -i sz, cz, dz, dź, ż, rz -e ś, ć, ź, dź, ń, c, l, j	-a	
przykład	Znam tych starsz ych pan ów . Poznałem polsk ich piłkar zy . Lubię nasz ych nauczyciel i .	Znam te pi ękn e obraz y . Lubię ruski e pierogi. Masz drob n e pieni ą dze?	Proszę dwie czarn e kaw y . Znam te mi ł e student ki . Kupiłem czerw on e ró z e.	Lubię włoski e win a . Jemy smacz n e śniadani a . Macie ład n e imion a . Zwiedzam krakowski e muze a .
	JAKICH?	JAKIE?		

mąż - męż**ów**

krok po kroku
Polski

BIERNIK LICZBY MNOGIEJ

IV przypadek *Kogo? Co?*

Rodzaj rzeczownika

W bierniku liczby mnogiej istotne jest rozróżnienie rzeczowników na dwie kategorie.

Rzeczowniki męskoosobowe oznaczające osoby płci męskiej lub grupy, w skład których wchodzi przedstawiciel płci męskiej (oni). Drugą grupę stanowią **rzeczowniki niemęskoosobowe** (męski nieosobowy, żeński i nijaki), czyli kobiety, zwierzęta, przedmioty, rośliny, zjawiska, nazwy czynności i pojęcia abstrakcyjne (one).

Rodzaj męskoosobowy

rzeczownik: **-ów** dla rzeczowników zakończonych na spółgłoski twarde
-y dla rzeczowników zakończonych na spółgłoski funkcjonalnie miękkie: *-sz, -cz, -dz, -dź, -ź, -rz* oraz na *-c*
-i dla rzeczowników zakończonych na spółgłoski miękkie: *-ś, -ć, -ź, -dź, -ń* oraz na *-l, -j*

przymiotnik: **-ych**
-ich po spółgłoskach miękkich oraz *k, g* (*tanich, wysokich, drogich*)

Rodzaj niemęskoosobowy

rzeczownik: **r. męski nieosobowy i żeński**
-y dla rzeczowników zakończonych na spółgłoski twarde (z wyjątkiem *-k, -g*)
-i dla rzeczowników zakończonych na spółgłoski *-k, -g*
-e dla rzeczowników zakończonych na spółgłoski funkcjonalnie miękkie: *-sz, -cz, -dz, -dź, -ź, -rz*, na spółgłoski miękkie: *-ś, -ć, -ź, -dź, -ń* oraz na *-c, -l, -j*

r. nijaki
-a

przymiotnik: **-e**

Zaimki wskazujące i pytające

tych, tamtych, jakich, których? r. męskoosobowy
te, tamte, jakie?, które? r. niemęskoosobowy

Biernik a inne przypadki

Biernik **rzeczowników męskoosobowych** jest równy **dopełniaczowi** liczby mnogiej, natomiast **rzeczowników niemęskoosobowych** jest równy **mianownikowi** liczby mnogiej.

Rekcja liczebnika

W języku polskim tylko liczebniki *dwa, trzy, cztery* lub kończące się na *dwa, trzy, cztery* (np. 22, 33, 194...) łączą się z **biernikiem** liczby mnogiej. Po liczebnikach 5, 6, 7 i kolejnych używamy **dopełniacza** liczby mnogiej.

Proszę dwie kawy.

Mam trzy grosze.

Proszę cztery znaczki.

Kupiłem dwa jabłka.

Mam dwadzieścia cztery lata.

Proszę pięć kaw.

Mam sześć groszy.

Proszę osiem znaczków.

Kupiłem dwanaście jabłek.

Mam trzydzieści lat.